

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЧЕТВРТИ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ
NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА

(Жалба бр. 73469/10)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

16 јули 2013

КОНЕЧНА

16/10/2013

*Оваа пресуда стана конечна согласно условите предвидени во член
44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на
редакциски измени.*

Во случајот Nagla против Латвија,

Европскиот суд за човекови права (Четврти оддел),
засадавајќи во судски совет составен од:

David Thór Björgvinsson, *претседател,*

Ineta Ziemele,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Vincent A. De Gaetano,

Paul Mahoney,

Faris Vehabović, *судии,*

и Françoise Elens-Passos, *секретар на Оддел,*

Расправајќи на затворена седница на 25 јуни 2013 година,

Ја донесе следната пресуда која беше усвоена на истиот ден:

ПОСТАПКА

1. Случајот беше поведен со жалба (бр.73469/10) против Република Латвија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на латвиски државјанин, г-ѓа Ilze Nagla („жалителот“) на 13 декември 2010 година.
2. Жалителката била застапувана од г-дин L. Liera, адвокат од Рига. Латвиската Влада („Владата“) била застапувана од нејзиниот агент. I. Reine и последователно, г-ца K. Līse.
3. Жалителката тврдела дека била присилена да открие информации кои овозможиле да биде идентификуван

новинарски извор, со што било прекршено нејзиното право до прима и да пренесува информации.

4. На 26 јануари 2012 година жалбата била комуницирана до Владата. Исто така, било одлучено за дозволеноста и основаноста на жалбата да биде донесена одлука во исто време (член 29 став 1).

ФАКТИ

I ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

5. Жалителката е родена 1971 година и живее во Рига.

6. Жалителката, во времето на настанот, работела во националната телевизија *Latvijas televīzija* (“ЛТВ”). Таа била продуцент, новинар и водител на неделната програма за истражни вести *De facto*, која се емитувала во ударно време секоја недела вечер.

A. Настани кои довеле до и го вклучуваат емитувањето од 14 февруари 2010

7. На 10 февруари жалителката добила е-маил од лице кое се нарекувало себе си “Нео” откривајќи дека имало сериозни пропусти во базата на податоци која ја одржувала Службата за приходи (*Valsts ieņēmumu dienests* – “ВИД”). Наводно тие пропусти овозможиле пристап до зачуваните податоци во Електронскиот систем за декларација (*Elektroniskā deklarēšanas sistēma* – “ЕДС”) без кршење на било какви безбедносни

протоколи. Во прилог на неговите наводи, “Нео” прикачил некои примери за податоци кои ги преземал на ваков начин (на пример, платите на вработените во ЛТВ), чија веродостојност можела да се потврди од страна на жалителката. Жалителката заклучила дека податоците биле вистинити и дека постои голема веројатност да има сигурносен пропуст во системот. Поради тоа, таа ја препратила информацијата до ВИД поради можна сигурносна празнина.

8. “Нео”, за време на комуникацијата со жалителката по е-маил не го открил својот идентитет. Тој и кажал дека има повеќе податоци кои откриваат дека мерките на штедење во јавниот сектор немале влијание врз највисоко платените државни службеници. Во текот на нивната комуникација било јасно дека “Нео” не сакал да го открие својот идентитет.

9. На 14 февруари 2010 година жалителката, во својство на новинар, за време на емитувањето на *De Facto* објавила дека има голем проток на податоци од ЕДС. Таа изјавила дека податоците се поврзани со платите, даночните плаќања и личните податоци за идентитетот на јавните службеници, како и за приватните лица и компании.

10. Една недела по емитувањето, “Нео”, преку својот профил на Твитер почнал да објавува податоци поврзани со исплатените плати во различните јавни институции, на државно и општинско ниво; во некои случаи биле објавени имињата на службениците, а во некои само нивните плати. Информацијата добила широка медиумска покриеност. На 18 април 2010 година тој престанал да објавува такви информации.

Б. Кривична постапка поврзана со протекот на податоци

11. На 11 февруари 2010 година, по барање на ВИД, била покрената кривична постапка поврзана со протекот на податоци.

12. На 19 февруари 2010 година, полицијата отишла во ЛТВ да земе докази од жалителката како сведок во кривичната постапка. Тие побарале записник од емитувањето на 14 февруари 2010 година, како и пристап до комуникацијата преку е-маил со “Нео”. Жалителката одбила да го открие идентитетот на нејзиниот извор и било какви информации кои би можеле да доведат до негово откривање, повикувајќи се на правото на неоткривање предвидено со главата 22 од Законот за печат и други средства за јавно информирање.

13. На истиот датум друг новинар исто така бил повикан да го открие идентитетот на неговиот новинарски избор, бидејќи имал јавна комуникација со “Нео”, која била емитувана на друга телевизија. Тој одбил да сведочи бидејќи сметал дека неговиот извор не направил ништо лошо.

14. Според Владата, на 11 мај 2010 година истражните власти утврдиле дека две од ИП адресите кои биле употребени при поврзување со ЕДС, биле користени од определен И.П. Исто така било утврдено дека И.П. направил неколку телефонски повици на телефонскиот број на жалителката.

15. На 11 мај 2010 година во околу 18:55 часот, И.П. бил уапсен поради кривичните постапки; тој бил ослободен од притвор неколку месеци подоцна.

16. На 12 мај 2010 година, полициски истражувач го информирал истражниот судија дека претходниот ден четири итни претреси биле направени во домот на И.П, неговата работата и на други локации. Таа исто така го информирала судијата за итниот претрес во домот на жалителката (види точка 21 подолу). Потоа, таа побарала, согласно главата 180 точка 5 од Законот за кривична постапка, да се испитаат законитоста и основаноста на тие претреси.

17. На 14 мај 2010 година, истражувачот наредил техничко испитување на податоците од уредите за чување на податоци кои биле земени од домот на жалителката на 11 мај 2010 година. Според Владата, сите тие уреди биле предадени на соодветните органи за испитување во Државната Полиција во две запечатени торби. Тие пакети останале неотворени до 17 мај 2010 година, кога биле отворени од страна на експерт; нивните пакувања и печати не биле оштетени. На 17 и 18 мај 2010 година експертот ги копираше сите информации од уредите за чување на податоци на друг компјутер употребувајќи посебна софтверска програма. На 19 мај 2010 година уредите за чување на податоци биле вратени на жалителот.

18. На 15 јуни 2010 година, техничкото испитување било завршено и, според Владата, информациите кои биле копирани биле уништени.

19. Изгледа дека кривичните постапки против И.П., во врска со протекот на информации, се во фаза на претходно судење.

В. Претресот во домот на жалителката на 11 мај 2010 година и последователниот судски извештај

20. На 11 мај 2010 година истражувачот издал налог за претрес кој, истиот ден, бил одобрен од од страна на јавниот обвинител. Релевантните делови од налогот се следни:

“Познато е од материјалот на предметот дека [И.П.] употребувал мобилен телефонски број во конкретното време. Согласно податоците добиени од страна на [мобилен телефонски оператор], на 6 јули 2009 година, забележаниот датум на првиот обид за преземање непостоечка датотека од тип EDS XML, и исто така на 8 јули и 28 октомври 2009 година, утврдените датуми на кои одделни EDS XML датотеки биле преземени преку анонимни ‘TOR’ сервери, претплатникот.... направил појдовни повици кон претплатник со број..... . Повремена комуникација имало до 14 февруари 2010 година, кога прекинала целосно. Согласно историјата на повици, во неколку наврати двајцата претплатници биле опслужени од иста електронска комуникациска базна станица, што укажува на можноста дека претплатниците се сретнале.

Било утврдено дека [жалителката], идентификационата шифра ..., престојува во, го употребувала мобилен телефонски број....

Утврдените факти и околности заедно со кривичната постапка воделе кон заклучок дека во времето на сторување на прекршокот [жалителката] имала честа комуникација со [И.П.] и можно е да имала информации за незаконските дејствија на [И.П.] поврзани со незаконското преземање на EDS XML датотеките, и исто така за процесирањето, чувањето и дистрибуцијата на тие датотеки, неговите соучесници и други информации поврзани со кривичните постапки

Имајќи во предвид дека материјалите во предметот дале разумни основи за да се смета дека во [домот на жалителката] би можело да има уреди за чување на податоци кои ги содржат XML

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

датотеките кои биле незаконски преземени од EDS датабазата и други нивни продукти, софтвер за процесуирање на тие датотеки, информации за добивањето и дистрибуцијата на тие датотеки и други документи и папки поврзани со прекршокот кои би можеле да послужат како доказ во кривичната постапка, неопходно било да се изведе претресот по итна постапка, со цел да се спречи уништување, прикривање или оштетување на таквите докази.

Врз основа на одделот 180(3) и 337(2)(2) од Законот за кривична постапка:

ОДЛУЧИЛ:

1. да го претресе [домот на жалителката] со цел да се најдат и одземат документи и уреди за чување на податоци кои содржат XML датотеките кои биле незаконски преземени од EDS датабазата и други нивни продукти, софтвер за процесуирање на тие датотеки, информации за добивањето и дистрибуцијата на тие датотеки и други документи и папки поврзани со прекршокот за кој се води истрага.”

21. На 11 мај 2010, во периодот од 9:34 до 10:30 попладне, полицијата извршила претрес во домот на жалителката.

22. Според жалителката, после нејзиното враќање дома таа ноќ, униформиран полицаец и пришол на скалите и без да се идентификува физички ја спречил да ги затвори вратите. Дури тогаш покажал налог за претрес и продолжил да го извршува претресот заедно со двајца други полицајци. За време на претресот биле запленети следните уреди за чување на информации: персонален лап-топ, екстерен хард диск, мемориска картичка и 4 флеш–уреди. Според жалителката, овие уреди содржеле голем дел од нејзините лични податоци како и голем дел од нејзиниот работен материјал.

23. Владата не ја оспорила верзијата на настаните изложени од страна на жалителката.

24. На 12 мај 2010 година, истражниот судија ретроактивно го одобрил налогот за претрес од 11 мај 2010 во форма на “одобрување“, напишано на тој налог. Не биле дадени причини за тоа.

25. На 14 Јуни 2010 претседателот на првостепениот суд, врз основа на жалба од жалителката, ја потврдил одлуката на истражниот судија и заклучил дека претресот бил законит и дека доказите кои биле добиени притоа биле суштински за истрагата. Не било одржано сослушување. Таа ги прегледала писмената жалба на жалителката, досието за случајот и писменото образложение на истражниот судија. Релевантниот дел од одлуката, која била конечна, е следниов:

“Земајќи ја во предвид оспорената одлука на истражниот судија за основаноста, сметам дека истата е во согласност со правните норми и фактичката состојба. ...

Истражителот презел доволно активности за да ги заштити правата [на жалителката] како новинар. Поконкретно, таа назначила полициски службеници за да ја испитаат [жалителката] како сведок и [жалителката] притоа го искористила своето право да не го открива својот извор на информации.

Според домашната правна пракса, во најголем број на случаи, судот дава наредба за откривање на изворот на информации само во случаите кога, од чисто објективни причини, нема друга опција за решавање или спречување на криминалот или во случаите кога некои други кривични дела кои би следеле, значително би го загрозиле јавниот и безбедносниот национален интерес.

Во сегашните постапки, иако незаконитата обработка и распространување на лични податоци на неколку илјади, дури и стотици

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

илјади луѓе се смета за суштинска повреда на правата на населението, истражните власти не побарале од истражниот судија да издаде наредба за откривање на изворот на информации ... затоа што ... беше одлучено да не се преземаат никакви истражни активности кои би ги засегнале новинарите, во согласност со принципот на пропорционалност и правото да не се открива ...

Во согласност со тоа, како што покажува материјалот од досието на овој случај, понатамошната истрага фокусирана на други траги, како и можниот осомничен, беа засновани врз обработка и анализирање на податоците од EDS, а тоа значи без откривање на изворот на информации на новинарот ...

Не постојат разумни основи да се верува дека претресот во домот на [жалителката] бил извршен со цел да се идентификува изворот на информации, бидејќи целта на претресот била да се пронајдат XML фајловите превземени од базата на податоци на EDS како и сите податоци кои произлегуваат од тоа, софтверот за обработка на овие фајлови и информации за добивањето и дистрибуцијата на овие фајлови како и попречувањето на понатамошното незаконско дистрибуирање на лични податоци ...

Сегашните кривични постапки беа отворени во врска со фактите директно поврзани со размената на податоци во електронска форма и затоа е важно да се земат во предвид специфичните карактеристики на компјутерскиот криминал, каде чувањето, добивањето и снимањето на докази во електронска форма е деликатно поради фактот дека таквите докази може да се модифицираат или уништат многу брзо; исто така е важно да се земе во предвид т.н *mens rea* на кривичното дело.... Сметам дека во овој конкретен случај, итниот претрес беше допуштен

Бидејќи [жалителката] е новинар кој работи за новинарска куќа а не самостоен новинар, не постои основ да се верува дека материјалот кој е директно поврзан со нејзината професионална активност би бил целосно чуван дома, особено доколку таа самата не изјави дека тоа е така. Доколку било какви индикатори во оваа насока би биле дадени, истражниот судија би имал основ да ги испитува таквите факти. ...

Од гледиште на погоре изнесеното, сметам дека одлуката на истражниот судија од 12 мај 2010 година е законита и не постојат причини

истата да се поништи; јас исто така мислам дека не постојат причини да се смета дека резултатите од конкретните акции се невалидни.

Во исто време треба да и се објасни на [жалителката] дека сите жалби за наводните кршења на правата за време на претресот или за време на други истражни активности треба да се поднесат во согласност со постапката која е определена во членот 337 од Законот за кривична постапка ... “

Г. Други прегледи од страна на домашните власти

26. На 21 мај 2010, обвинител од повисок ранг одговорил на жалбата на жалителката на одлуката на истражниот судија за спроведување на претресот, неговото одобрување од страна на претпоставениот обвинител и за активностите на полициските службеници за време на извршување на претресот. Тој истакнал дека не можел да ги прегледа основите за претресот; истите биле, во секој случај, прегледани од страна на истражниот судија и Претседателот на судот.

27. Уште повеќе, тој оценил дека на 11 мај 2010 претпоставениот обвинител законито го одобрил налогот за претрес. Во однос на враќањето на заплениетите предмети, тоа требало да биде предмет на разговор со надлежните истражни власти. Конечно, била додадена забелешка дека жалителката можела да поднесе жалба против одговорот на обвинителот од повисок ранг кај друг оддел на јавното обвинителство.

28. Бирото за внатрешна безбедност на Националната полиција (Valsts policijas Iekšējās drošības birojs), на сопствена иницијатива ги испитало постапките на полициските службеници

за време на претресот. На 20 јули 2010 година, жалителката била информирана дека не биле пронајдени прекршувања ниту на Законот за кривична постапка ниту пак на општите принципи на полициска етика.

Д. Преглед на народниот правобранител (омбудсман)

29. На 13 мај 2010 година Омбудсманот отворил истрага во врска со претресот во домот на жалителката со цел да се утврди дали претресот влијаел врз нејзината слобода на изразување и дали домашните власти доволно ги зеле во предвид оценките за ограничувањата наметнати во однос на слободата на печатот.

30. На 28 септември 2010 година тој го доставил своето мислење, кое не било обврзувачко за домашните власти. Тој испитал не само дали е извршено наводното прекршување на слободата на изразување на жалителката туку исто така и дали постоел ефективен систем за надгледување во државата во оваа насока. Во однос на наводното прекршување на слободата на изразување и пропорционалноста, тој го истакнал следното [како во оригиналот]:

“Заштитата на новинарските извори на информации е уредена со членот 22 од Законот [за медиуми други масовни медиуми]... Ова не значи апсолутен имунитет на новинарите во кривичната постапка, туку потреба да се почитуваат професионалните интереси на новинарите и правните гаранции.

Одлуката на надлежните истражни власти да го претресат местото на живеење на жалителката било засновано на информација објавена во јавноста во пренос во живо. Според листата на објекти кои беа претресени, било важно да се обезбедат докази и да се разјасни како новинарот ја примил информацијата за “протокот“ на податоци од SRS EDS и за тоа кој бил виновен. Зборовите користени во налогот за претрес – “информации за

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

добивањето и дистрибуцијата“ – јасно ја демонстрира целта на надлежните истражни власти да го идентификуваат изворот на информации на новинарот.

Поради тоа, активностите на надлежните истражни власти во конкретниот случај ја засегнале заштитата на новинарските извори на информации и поради тоа ја загрозиле слободата на изразување на новинарот.

Во исто време, заштитата на новинарските извори на информации не е апсолутна и во определени случаи може да се ограничи со цел заштита на јавниот интерес. Ова значи дека надлежните истражни власти, во случаите кога донесуваат одлуки кои влијаат на новинарите треба да ги испитаат аспектите на ограничување на слободата на изразување и пропорционалноста на таквите активности – дали откривањето на такви информации е навистина неопходно? Или можеби постојат разумни алтернативни мерки, како што е специфицирано во Принципот 3 од Препораката [No. R(2000) 7].

[Упатување на членовите 12, 154, 179 и 180 од Законот за кривична постапка] Затоа, постои правен основ за откривање на новинарските извори на информации, за претреси и исто така за законито и пропорционално ограничување на човековите права во кривичните постапки. Следи дека таквите ограничувања се пропишани со закон.

За да се оцени пропорционалноста на овие ограничувања и можноста за примена на помалку штетни алтернативни средства за постигнување на целта, Омбудсманот ги прашал надлежните власти дали, за целите за добивање информации од новинарот, постојат доволно основи да се одбере итниот претрес од сите други опции кои се нудат во [Законот за кривична постапка], наместо наредбата за откривање од членот 154 од [Законот за кривична постапка].

[Јавното обвинителство] одговорило дека целта на претресот била да се потврди и да се соберат докази во кривичната постапка, а не да се идентификува новинарскиот извор на информација, кој веќе и бил познат на полицијата, и токму поради тоа не била дадена наредба за откривање, согласно член 154 од [Законот за кривична постапка]. Јавното обвинителство го застапувало гледиштето дека немало право да дава мислење во однос на валидноста на истражните дејствија, со оглед на тоа што активностите на

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

истражниот судија кој го одобрил претресот биле испитани од страна на Претседателот на судот.

Судот ја потврдил потребата за претрес по итна постапка врз основа на фактот дека во кривичната постапка која вклучува мнозинство на електронски документи неопходно е да се земе во предвид специфичноста на компјутерскиот криминал, каде чувањето, добивањето и снимањето на електронските докази е доста деликатно поради тоа што таквите докази може да бидат сменети и уништени многу брзо и неповратно.

Таквата изјава треба да се гледа критички, со оглед на фактот дека полициските службеници на Националната полиција се обратиле до жалителот со барање да обезбеди информации за нејзиниот извор на информации на 19 февруари 2010 година, а претресот под итна постапка бил извршен на 11 мај 2010 година. Материјалите кои биле предадени на Омбудсманот од страна на Националната полиција и судот не содржеле никакви докази за обиди од страна на новинарот да продолжи со незаконска обработка и понатамошна дистрибуција на податоците или пак да ги уништи таквите информации.

Потребата да се изврши претресот под итна постапка исто така не била објаснета во оценувањето направено од страна на судот, доколку материјалите од случајот обезбедувале доволно основи за да може да се смета дека жалителот, најверојатно знаел, го поддржувал или учествувал во кривичното дело кое е под истрага со истовремено користење на информациите за новинарски цели. Доколку надлежните истражни власти имале таква информација во времето кога била донесена одлуката за извршување на претрес, тогаш не е јасно зошто полицијата не го применила статусот на осомничен во однос на новинарот пред претресот и зошто не го претресла работното место на новинарот.

Се смета дека одлуката на судот е базирана на претпоставки и дека во донесувањето на одлуката судот не го почитувал статусот на новинар, чиј имунитет и заштита од откривање на изворот на информации се воспоставени со закон.

Следствено на тоа, може да се заклучи дека со одобрување на налогот за претрес издаден од страна на надлежните истражни власти под итна постапка, обвинителот од повисок ранг и судот не направиле критичка оценка на потребата за и валидноста на овие акции.

Омбудсманот има дилема дали претресот во домот на жалителот под итна постапка била всушност најразумен начин за запирање на откривање на информациите во таа фаза на постапката. Со цел за да се обезбеди усогласеност со клучните принципи на кривичната постапка воспоставени со членот 12 од [Законот за кривична постапка], надлежните истражни власти требало да бидат повнимателни во врска со тоа дали информациите неопходни за истрагата можеле да се добијат на некој друг начин, кој е помалку штетен за интересите на лицето“.

Неговите финални заклучоци биле:

“Слободата на изразување вклучува право на новинарите да не ги откриваат новинарските извори. Само судот, земајќи го во предвид принципот на пропорционалност, може да нареди откривање на изворот на информации со цел да се заштитат суштинските интереси на приватни лица или на општеството“.

Со спроведување на претресот во домот на [жалителот], наводно за барање, меѓу другите работи, на информации за добивање и дистрибуција на XML фајловите од EDS базата на податоци, надлежните истражни власти – за обезбедување на докази и без да се земе во предвид барањето да се има притоа судски налог – го откриле идентитетот на изворот на информации на жалителот.

Во автентификацијата на налогот за претрес издаден од страна на истражителот под итна постапка, обвинителот кој вршел надзор и судот не успеале да извршат критичко испитување на итноста и неопходноста на таквата мерка и не ја согледале доволно заканата во однос на слободата на изразување.

Следствено на тоа, слободата на изразување и правото да не се открива изворот на информации на новинарите, вградено во Уставот и во обврзувачките меѓународни договори, е прекршено.

Со оглед на фактот дека правно загарантираниот имунитет на новинарите во кривична постапка не е инкорпориран во [релевантното поглавје на Законот за кривична постапка] а домашната правна пракса покажува дека надлежните истражни власти не обрнуваат доволно внимание на тоа, би било препорачливо да се иницира дискусија за [законски] измени на [релевантните одредби на Кривичниот законик]. Во сите можности законот треба да специфицира дека е забрането да се спроведуваат истражни

активности кои вклучуваат новинари врз имот кој тие го поседуваат, доколку постојат разумни основи да се смета дека тоа може да го ограничи опсегот на правата кои им се загарантирани.

II. РЕЛЕВАНТНИ МЕЃУНАРОДНИ И ДОМАШНИ ЗАКОНИ

A. Меѓународни и европски закони

31. Неколку меѓународни инструменти се однесуваат на заштитата на изворите на информации на новинарите, вклучувајќи ја Резолуцијата за слободите и човековите права на новинарите усвоена на 4-тата Европска министерска конференција за политика на мас медиумите (Прага, 7-8 декември 1994) и Европската парламентарна резолуција за доверливоста на изворите на новинарите (18 јануари 1994, Службен весник на Европските заедници Бр. C/44/34).

32. Препораката бр. R (2000) 7 за правото на новинарите да не го откриваат нивниот извор на информации беше усвоена од страна на Комитетот на министри на Советот на Европа на 8 март 2000 година, и истата, како релевантна, го истакнува следното:

“[Комитетот на министри] им препорачува на владите на државите – членки:

1. Да ги имплементираат нивните домашни закони, и да ги практикуваат принципите додадени на оваа препорака;
2. Да ја распростанат широко оваа препорака и нејзините додадени принципи, каде што е неопходно придружено со превод;

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

3. Особено да ги стават во фокусот на внимание на јавните власти, полициските власти и судството како и да ги направат достапни на новинарите, медиумите и нивните професионални организации

Додаток на препораката Бр. R (2000) 7

Принципи кои се однесуваат на правото на новинарите да не ги откриваат нивните извори на информации

Дефиниции

За целите на оваа препорака:

а. терминот “новинар значи секое физичко или правно лице кое е редовно или професионално ангажирано во собирање и дисеминација на информации на јавноста преку било кое од средствата за масовно информирање;

б. терминот “информација“ значи било каква изјава или факт, мислење или идеја во форма на текст, звук и/или слика;

в. терминот “извор“ значи било кое лице кое обезбедува информација за новинарот;

г. терминот “информација која идентификува извор“ значи, дека истата најверојатно води кон идентификување на изворот:

1. името и личните податоци како и гласот и сликата на изворот;
2. фактичките околности на барање на информација од извор од страна на новинар;
3. необјавена содржина на информацијата обезбедена од изворот на новинарот, и
4. лични податоци на новинарите и нивните работодавачи поврзани со нивната професионална работа.

Принцип 1 (Право на новинарите на не-откривање)

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

Домашното право и пракса во државите – членки треба да обезбеди точна и јасна заштита на правото на новинарите да не откриваат податоци кои ги идентификуваат нивните извори на информации, во согласност со член 10 од Конвенцијата за заштита на човековите права и фундаментални слободи (тука: Конвенцијата) и принципите кои таа ги воспоставува, кои се сметаат за минимум стандарди за почитувањето на ова право.

Принцип 2 (Право да не се открива друго лице)

Другите лица, кои, како резултат на нивните професионални релации со новинарите, имаат потреба да ги знаат информациите кои го идентификуваат изворот, преку собирање, уредување или распределба на овие информации, треба подеднакво да бидат заштитени со принципите кои тука се воспоставуваат;

Принцип 3 (Граници на правото на не-откривање)

а. Правото на новинарите да не откриваат информации кои го идентификуваат нивниот извор на информации не смее да биде предмет на други рестрикции освен на оние кои се споменати во член 10 § 2 од Конвенцијата. Во определувањето дали легитимниот интерес при откривањето, кој е опфатен во опсегот на членот 10 § 2 од Конвенцијата, е побитен отколку не-откривање на информација која го идентификува изворот, релевантните власти на државите-членки ќе обрнат особено внимание на важноста на правото на не-откривање и на истакнатоста која му се дава на ова право во праксата на Европскиот суд за човекови права и притоа може да наредат откривање само ако, предмет на ставот б, постои пресудно барање на јавниот интерес и ако околностите се од доволно јака и сериозна природа.

б. Откривањето на информација која го идентификува изворот не треба да се смета како неопходно освен ако убедливо се утврди дека:

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

1. не постојат разумни алтернативни мерки на откривањето или пак ваквите мерки се веќе исцрпени од страна на јавните власти кои го бараат тоа откривање и

2. легитимниот интерес на откривањето јасно преовладува над јавниот интерес на неоткривањето, имајќи во предвид дека:

- докажано е постоење на пресудно барање на потребата за откривање,
- околностите се од доволно битна и сериозна природа,
- потребата за откривање е идентификувана како одговор на поттисната општествена потреба и
- државите-членки уживаат извесна стапка на почитување при оценувањето на оваа потреба, но оваа стапка оди рака под рака со надзорот од страна на Европскиот суд за човекови права.

в. Погоре наведените барања треба да се применуваат во сите фази на било која постапка каде може да биде повикано правото на неоткривање.

Принцип 4 (Алтернативни докази во однос на изворите на новинарите)

Во правните постапки против новинар кои се засновани на наводно прекршување на честа или угледот на некое лице, властите треба да ги земат во предвид, со цел за откривање на вистината или утврдување на наводите, сите докази кои им се достапни во рамките на националното процесно право и за таа цел не можат да бараат откривање на информација која го идентификува новинарскиот извор.

Принцип 5 (Услови во однос на откривањето)

а. Иницијативата или барањето за иницирање на било каква акција од страна на надлежните власти која има за цел откривање на информација која го идентификува изворот може да биде воведена само од страна на лица или јавни власти кои имаат директен легитимен интерес во откривањето.

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

б. Новинарите треба да се информираат од страна на надлежните власти за нивното право да не откриваат информации кои би го идентификувале нивниот извор на информации како и за ограничувањата на ова право пред да биде побарано откривање.

в. Санкции против новинарите заради неоткривање на информации кои го идентификуваат нивниот извор може да се изречат од страна на судските власти единствено само во судски постапки во кои постои сослушување на засегнатите новинари во согласност со член 6 од Конвенцијата.

г. Новинарите, во случаите кога им е изречена казна за неоткривање на информации кои го идентификуваат нивниот извор, треба да имаат право да побараат да се преиспита казната од страна на друг надлежен судски орган.

д. Онаму каде што новинарите одговараат на барање или наредба да откријат информации кои го идентификуваат нивниот извор, надлежните власти треба да земат во предвид примена на мерки за ограничување на степенот на откривање, на пример преку исклучување на јавноста од откривањето, во согласност со членот 6 од Конвенцијата, онаму каде што истиот е релевантен и преку тоа што самите тие ќе ја почитуваат доверливоста на таквото откривање.

Принцип 6 (Следење на комуникациите, набљудување и судска истрага и заплена)

а. Следните мерки не треба да се применат доколку нивната цел е да го заобиколат правото на новинарите, во согласност со условите на овие принципи, да не откријат информации кои го идентификуваат изворот:

1. наредби или акции за следење на комуникациите или кореспонденцијата на новинарите со нивните работодавачи,

2. наредби или акции за набљудување кои се однесуваат на новинарите, нивните контакти или нивните работодавачи или

3. наредби или акции за претрес или заплена кои се однесуваат на приватниот имот или службените простории, предмети или кореспонденција на новинарите или нивните работодавачи или лични податоци кои се однесуваат на нивната професионална работа.

б. Во случаите каде информациите кои го идентификуваат новинарскиот извор се соодветно правилно добиени од страна на полицијата или судските власти со примена на некоја од акциите кои се погоре споменати, иако тоа можеби и не било целта на овие акции, треба да се преземат мерки за да се спречи користењето на овие информации кое би можело да следи, како доказ пред суд, освен доколку откривањето е оправдано во согласност со Принципот 3.

Принцип 7 (Заштита од само-инкриминација)

Принципите кои овде се воспоставени нема да, на било кој начин, го ограничат националното право во однос на заштитата против само-инкриминација во кривична постапка, а новинарите треба, доколку ваквите закони се применуваат, да уживаат ваква заштита во однос на откривањето на информации кои би го идентификувале нивниот извор на информации.

33. За прецизна примена на препораката, експланаторната нота го специфицира значењето на определени термини. Во однос на термините “извор“ и “информација која го идентификува изворот“ беше утврдено следното:

“в. Извор

17. Секое лице кое обезбедува информации на новинар ќе се смета за негов или нејзин “извор“. Целта на оваа препорака е заштитата на релацијата помеѓу новинар и неговиот извор, поради “можниот ефект на

NAGLA ПРОТИВ ЛАТВИЈА - ПРЕСУДА

оладување“ кој го има наредбата за откривање на изворот во однос на слободата на медиумите (види, Eur. Court H.R., Goodwin v. Обединетото кралство, 27 март 1996, точка 39). Новинарите можат да ги добиваат нивните информации од сите видови на извори. Затоа, неопходна е широка интерпретација на овој термин. Фактичкото обезбедување на информација на новинарите може да претставува акција од стана на изворот, на пример кога изворот се јавува или пишува на новинар или му/и испраќа снимена информација или слики. Исто така ќе се смета дека информацијата е “обезбедена“ кога изворот останува пасивен и се согласува со новинарот кога истиот ја зема информацијата, како што е на пример филмување или снимање на информација со согласност на изворот.

г. Информација која го идентификува изворот

18. Со цел адекватно да се заштити идентитетот на изворот, неопходно е да се заштитат сите видови на информации кои е веројатно дека би воделе кон идентификување на изворот. Затоа, можноста да се идентификува изворот го определува видот на заштитена информација и рангот на таквата заштита. Доколку откривањето може да води кон идентификација на изворот, следните информации ќе бидат заштитени со оваа Препорака:

1. името на изворот и неговата/нејзината адреса, телефонски број и број на телефакс, името на работодавачот и други лични податоци како и гласот на изворот и слики кои го покажуваат изворот:

2. “фактичките околности кои ја бараат оваа информација“, на пример времето и местото на средба со изворот, средствата за кореспонденција кои се користени или деталите кои се договорени помеѓу изворот и новинарот;

3. “необјавената содржина на информацијата обезбедена од изворот на новинарот“, на пример други факти, податоци, звуци или слики кои може

да го идентификуваат идентитетот на изворот и кои се уште не се објавени од страна на новинарот;

4. “лични податоци на новинарите и нивните работодавачи кои се поврзани со нивната професионална работа“ т.е. лични податоци кои се продуцирани од работата на новинарите, кои може да се најдат, на пример, во листинг на адреси, листи на телефонски разговори, регистрации на компјутерска комуникација, податоци за патувања или банкарски податоци.

19. Оваа листа не е сеопфатна и конечна. Точката в мора да се чита и интерпретира на начин кој овозможува адекватна заштита на изворот во даден случај. Одлучувачки фактор е дали некоја дополнителна информација е веројатно дека би водела кон идентификување на изворот. “

Б. Домашно право

34. Делот 22 од Законот за печат и други мас – медиуми го воспоставува принципот на неоткривање во Латвиското право. Мас – медиумите имаат право да не ги откриваат изворите на информации (став 1). Наредба за да се открие изворот на информации може да се издаде само од страна на суд, после примена на пропорционалност во заштитата на суштинските интереси на приватните индивидуи или општеството (став 2).

35. Делот 154 од Законот за кривична постапка ги воспоставува околностите кога новинар или уредник има обврска да го открие изворот на информации. Таква наредба може да се даде само од страна на суд (став 1). Истражен судија, врз основ на жалба од истражител или јавен обвинител,

ги сослушува страните во случајот и ги испитува материјалите од досието за случајот (став 2) и ја оценува пропорционалноста на мерката (став 3). Одлуката подлежи на судско преиспитување од страна на судија од повисока инстанца, врз основ на пишана постапка, и притоа таа одлука е конечна (став 4).

36. Делот 180 од Законот за кривична постапка ја воспоставува процедурата за издавање на налог за претрес. Во редовна постапка, истражниот судија или судот авторизираат претрес врз основ на наредба од соодветната истражна власт која го проучила случајот (став 1). Во итна постапка, кога задоцнувањето би овозможило релевантните документи или предмети да бидат уништени, сокриени или оштетени или пак лицето би можело да избега, налогот за претрес може да се издаде од страна на надлежните истражни власти. За налогот за претрес кој е издаден од страна на истражител неопходна е авторизација од страна на јавен обвинител (став 3). Налогот за претрес кој е издаден во итна постапка мора да биде доставен до истражниот судија следниот ден, а истражниот судија потоа ја испитува законитоста и основите на претресот; доколку истражната акција е незаконска, истражниот судија ги прогласува таквите докази како неприфатливи во кривичната постапка и одлучува за идните активности во врска со доказите (став 5).

37. Делот 337 од Законот за кривична постапка ја воспоставува процедурата за поднесување на жалби. Жалбата ќе биде упатена до и дадена на органот на власта кој е надлежен да одлучува по неа; исто така може да биде

доставена до јавен функционер чија активност или одлука е обжалена (став 1). Жалбата за акција или одлука на истражен судија ќе се достави на разгледување до Претседателот на судот (став 2, дел 4). При испитување на жалба, Претседателот на судот мора да одлучи по жалбата; неговата/нејзината одлука е конечна (став 4).

38. Делот 12 од Законот за кривична постапка гласи:

Дел 12 – Гаранции на човековите права

1. “Кривичните постапки ќе се спроведуваат врз основ на меѓународно прифатените човекови права, без наметнување на неоправдани обврски од кривичната постапка или несоодветни мешања во приватниот живот на личностите.
2. Човековите права ќе се ограничуваат само заради јавната безбедност и само во согласност со постапката специфицирана во овој закон, со земање во предвид на природата и опасноста на кривичното дело.
3. Примената на безбедносни мерки кои ги лишуваат луѓето од нивната слобода и прекршувањето на неповредливоста на приватниот имот или доверливоста на кореспонденцијата и средствата за комуникација, ќе бидат дозволени само со согласност на истражен судија или суд.
4. Службениците кои се вклучени во спроведувањето на кривичната постапка ќе ја штитат доверливоста на приватниот живот и на комерцијалните активности. Релевантните информации ќе се добијат и ќе се користат само доколку тие информации се неопходни за откривање на вистината.
5. Лицето има право да бара од кривичниот случај да бидат исклучени информациите кои се однесуваат на ... неговиот или

нејзиниот приватен живот ... доколку таквите информации не се неопходни за фер решавање на кривичната постапка“.

39. На 13 мај 2010 година, Латвискиот парламент усвоил законски измени кои се однесувале на законското решение дека сите јавни институции треба да објавуваат на интернет информации во врска со платите кои се исплаќаат на нивните службеници. Овие измени стапиле во сила на 15 јуни 2010 година.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

40. Жалителката се жалела дека била задолжена да открие информации кои би придонеле за идентификација на новинарски извор, со што било повредено нејзиното право да прима и да испраќа информации гарантирано со членот 10 од Конвенцијата. Согласно нејзините поднесоци, мешањето не било пропишано со закон, не служело за остварување на легитимна цел и не било неопходно во демократско општество. Жалителката понатаму побарала од Судот да ги разјасни обврските на Државата согласно оваа одредба во вакви околности. Членот 10 од Конвенцијата гласи:

“1. Секој човек има право на слобода на изразувањето. Ова право ги опфаќа слободата на мислење и слободата на примање и пренесување информации или идеи, без мешање на јавната власт и без оглед на границите. Овој член не ги спречува државите, на претпријатијата за радио, филм и телевизија да им наметнуваат режим на дозволи за работа.

2. Остварувањето на овие слободи, коешто вклучува обврски и одговорности, може да биде под одредени формалности, услови, ограничувања и санкции предвидени со закон, кои во едно демократско општество претставуваат мерки неопходни за државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на нереди и злосторства, заштитата на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.”

41. Владата негираше дека има повреда на тој член.

А. Допуштеност

42. Најпрво, Владата дала првични приговори дека жалителката не доставила до Судот никакви копии од поднесените жалби во домашната постапка, и поради тоа не успеала да докаже дека прашањата за кои се жали пред Судот, во најмала рака биле покренати на домашно ниво. Тие сметале дека таа не постапувала согласно членот 34 од Конвенцијата и дека не ја поднела својата жалба правилно, согласно барањата на правилото 47 од Правилникот на Судот.

43. Жалителката не се согласила со ова, и инсистирала на тоа дека нејзината жалба заедно со пропратните документи, била во согласност со членот 34 од Конвенцијата и правилото 47 од Правилникот на Судот. Таа ги доставила релевантните достапни документи кои, според неа, биле налогот за претрес и конечната одлука со која биле отфрлени нејзините жалби. Вториов документ, како и мислењето на Омбудсманот содржеле доволен приказ на нејзините жалби на домашно ниво.

44. Судот потсетил дека ги испитува жалбите поднесени до него, во значење на членот 34 од Конвенцијата и правилото 47 од Правилникот на Судот, според нивната содржина и нивното значење. Понатаму забележал дека во својата жалба жалителката доставила доказ дека се обратила до домашните власти и дека ја примила конечната одлука од 14 јуни 2010 година, која заедно со останатите релевантни документи, ја искажува суштината на нејзините жалби на домашно ниво. Судот би додал дека правилото 47 од Правилникот на Судот прецизно предвидува жалителите да ги достават само “релевантните документи” (во текстот на Француски јазик - “documents pertinents”).

45. Во вакви околности Судот смета дека поднесената жалба и доставените докази од страна на жалителката содржеле доволно информации за таквите документи да се сметаат како “жалба” во значењето на членот 34 од Конвенцијата и правилото 47 од Правилникот на Судот. Следи дека приговорите на Владата треба да бидат отфрлени.

46. Второ, владата изразила првичен приговор во врска со исцрпувањето на домашните правни средства, повикувајќи се на одлуката на Судот во *Grišankova and Grišankovs v. Latvia* (no. 36117/02, ECHR 2003 II (извадоци)). Тие сметале дека жалителката требало да поднесе жалба до Уставниот суд доколку сметала дека постапката согласно одделот 180 од Законот за Кривична постапка кој се применил во нејзиниот случај, не содржел доволно процесни гаранции, или дека неуспехот да се предвидат дополнителни гаранции во поглед на

новинарите кои се однесуваат на правото за неоткривање (оддели 121 и 122 од Законот за кривична постапка) претставувале мешање во нејзините човекови права. Таа требало да ја покрене темата за усогласеност на тие правни одредби со Уставот на Латвија и со самата Конвенција.

47. Жалителката не се согласила и доставила дека латвискиот модел на уставна жалба бил предмет на повеќе ограничувања, осврнувајќи се, *inter alia*, на одлуката на Судот во *Liepājnieks v. Latvia* (no. 37586/06, 2 ноември 2010).

48. Судот потсетува дека во повеќе наврати одбил слични вакви приговори на латвиската Влада поврзани со Уставниот суд во случаи поврзани со толкување или примена на правни одредби, или наводни правни празнини (види *Liepājnieks*, цитирана погоре, §§ 73-76; *Savičs v. Latvia*, no. 17892/03, §§ 113-117, 27 November 2012; и *Mihailovs v. Latvia*, no. 35939/10, §§ 157-158, 22 January 2013). Судот не гледа причини за поинакво одлучување во конкретниов случај. Следи дека приговорите на Владата во овој поглед треба да бидат одбиени.

49. На крајот, Судот смета дека жалбата не е очигледно неоснована согласно значењето на членот 35 став 3 од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по никоја друга основа. Поради тоа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

(a) Жалителот

50. Најпрво, жалителката изјави дека имало мешање во нејзината слобода на изразување. Таа истакна дека пребарувањето на новинарските домови и работни места ја поткопува заштитата на изворите во уште поголема мера отколку директните наредби за откривање на изворот.

51. Жалителката не оспори дека имало законска основа за мешање согласно одделот 180 од Законот за кривична постапка. Таа го осуди квалитетот на законот и тврдеше дека законот треба да биде доволно пристапен и предвидлив, а тоа значи, формулиран со доволна прецизност за да му се овозможи на поединецот - доколку е потребно со соодветен совет - да го регулира своето однесување. Таа забележа дека Латвискиот закон не предвидел никакви ограничувања во врска со спроведувањето на претрес на новинар или за методите кои би се употребувале. Во врска со ова таа се осврна на судската пракса на Судот по членот 10 од Конвенцијата и на препораката бр. R (2000) 7 на Комитетот на Министри на Советот на Европа за правото на новинарите да не ги откриваат своите извори на информации (види точки 32 и 33 погоре).

52. Жалителката понатаму тврдела дека таа не барала да им се даде апсолутен имунитет на новинарите во кривичната постапка ниту дека постоечките регулативи во Латвија биле неуставни. Таа тврдела дека законот во неговата суштина и преземените дејствија од страна на службениците треба да се предвидливи.

53. Според жалителката, латвискиот правен систем не и овозможил неа соодветни правни гаранции бидејќи не дозволил независни оценки за тоа дали интересите на кривичната истрага ги надминуваат јавните интереси при заштитата на новинарските извори. Во случајот на жалителката, налогот за претрес не содржел никакви исклучоци или ограничувања за претресот или за документите кои треба да се одземат кои би можеле да и го гарантираат нејзиното право да не ги открива нејзините извори или било какви информации кои би воделе до тие извори. Жалителката не оспори дека била возможна судска ревизија. Таа повеќе била на мислење дека не било можно истражниот судија да направи соодветна оценка бидејќи немало јасен критериум или водич во домашното право во врска со претрес на новинари, освен во случаите кога налогот се издава согласно одделот 154 од Законот за кривична постапка, што не било случај кај неа.

54. Таа инсистирала на тоа дека квалитетот на латвиски закон бил дефицитарен, во смисла на недостаток на предвидливост бидејќи немало критериуми во законот или било кој друг пропис за спречување на службените лица од погрешна примена или толкување на законот како и да се мешаат во правото на новинарите да не ги откриваат информациите директно или индиректно поврзани со нивните извори. Таа тврдела дека нејзиниот случај не е изолиран, и упатила на претрес на друг новинар во декември 2011 година

55. Второ, жалителката тврдела дека немало легитимна цел за мешањето во нејзината слобода на изразување. По мислење

на жалителката, целата на претресот била да се открие нејзиниот извор и да се прибават информации или да се потврди она што властите веќе го знаеле за И.П. Ова не би можело да се смета за легитимна цел.

56. Жалителката исто така не се согласила со Владата дека мешањето било заради остварувањето на легитимната цел за превенција од криминал и заштита на правата на другите. Таа подвлекла дека информацијата која таа ја објавила била од легитимен јавен интерес и допринела во јавната дебата за солидарноста имајќи ги во предвид имплементациите на мерките за штедење. Ниедна лична информација која не била во насока на таа цел не била откриена, ниту пак биле поднесени некакви жалби од засегнатите лица. Поради тоа, нема причина да се смета дека некакви понатамошни откривања на лични податоци од страна на жалителката би биле во спротивност со правата по член 8. И после се, ако целта била да се спречат понатамошни откривања на лични податоци, зошто полицијата ги копирала сите тие датотеки, и ги вратиле уредите за чување податоци на жалителката без при тоа да избришат било какви податоци или информации во нив?

57. Ако, сепак, целата на претресот била да се спречи жалителката од понатамошно ширење на информации од легитимен јавен интерес, таа тврдела дека под никакви околности, тоа не би било можело да се смета како легитимна цел. Исто така, обезбедувањето на докази за целите на откривање и гонење на кривично дело не би можело да преовлада над правата и интересите за заштита на новинарските извори.

58. Трето, жалителката изјавила дека мешањето не било неопходно во демократско општество бидејќи не било во согласност со итната социјална потреба. Жалителката тврдела дека во случајов требало да постои фер баланс помеѓу генералниот јавен интерес за заштита на новинарските извори и интересот на истрагата. Кривичната истрага била поврзана со наведен произволен пристап до EDS базите на податоци. Не било спорно дека слабата заштита го овозможила тој пристап. Ако воопшто било сторено некое кривично дело, тоа било минорно. Не било во наведените кривични дела во погоре цитираната Препорака како доволно сериозно за да го оправда мешањето во правата на жалителката. Според тоа, поединечниот интерес на истрагата не бил доволен и сериозен за да надвлее над генералниот јавен интерес за заштита на изворите.

59. Како одговор на аргументите на Владата дека претресот не бил изведен со цел да се утврди идентитетот на изворот на жалителката, таа забележала дека немала начин да дознае со какви информации располагале властите пред да биде одобрен и извршен претресот и одземањето. Согласно информациите дадени он нејзиниот извор "Нео" бил главен на групата на луѓе кои тврделе дека нашле начин како да преземаат информации од EDS базата на податоци без крак и лозинка, при тоа откривајќи дупка во заштитниот систем на VID. Жалителката јавно објавила во текот на емисијата на 14 февруари, 2010 година дека "Нео" тврдел дека води една група која се нарекува "4ATA" и чија цел, меѓу другото, била да се залагаат за подобра иднина за Латвија преку осигурување дека јавните службеници

одговорни за небрежност и корупцијата ќе бидат повикани на одговорност. Налогот за претрес, исто така, содржел овластување да се пребаруваат информации во врска со другите членови на таа група.

60. Жалителката понатаму тврдела дека информациите кои биле содржани во нејзините уреди за чување на податоци, на кои Владата упатила како докази, биле опфатени со правото на новинарот да го заштити својот извор. Таа упатила на принципот 6 од Препораката и условите наведени во него. По нејзино гледање, зборовите “информации за добивање и дистрибуција на датотеки” употребени во налогот за претрес јасно покажуваат дека целта била да се открие изворот на информации или во најмала рака да се потврди. Ставот на Владата за разумно сомневање за поврзаноста на жалителката со кривичното дело, покажал опасен пристап од страна на Државните власти. Таа упатила на праксата на Судот и подвлекла дека правото да не се откриваат новинарските извори не била обична привилегија која може да се даде или одземе во зависност од законитоста или незаконитоста на нивните извори (види *Tillack v. Belgium*, no. 20477/05, § 65, 27 November 2007).

61. Жалителката изјавила дека веднаш штом добила информации од нејзиниот извор, таа ги информирала СРС за можното кршење на безбедноста и потребата за спречување на понатамошен излив на податоци. Таа исто така ја потврдила точноста на информацијата. Кога веќе немало сомнение дека постоел протек на податоци, и дека информацијата била точна, жалителката - дејствувајќи во својство на новинар и со добра волја – објавила информација која била од легитимен јавен

интерес. Таа инсистирала на тоа дека самиот факт што новинар бил во контакт со изворот или некој друг осомничен, не е доволен за да се смета дека тој или таа би можеле да бидат поврзани со кривичното дело и заслужуваат да бидат претресени. Понатаму, Владата не покажала дека постојат основи за претпоставка – со цел да го оправда претресот по итна постапка – дека информациите или документите кои се наоѓале кај жалителката би биле изменети или уништени. Жалителката не покажала никакво негативно однесување за време на истрагата освен остварување на нејзиното право на неоткривање.

(б) Владата

62. Владата не оспорила дека постоело вмешување. Тие, сепак, сметале дека конкретното мешање биле пропишано со закон, служело за остварување на легитимна цел и било неопходно во демократско општество.

63. Најпрво, тие доставиле дека претресот имал правна основа во домашното законодавство. Тие се повикале на одделот 180, став 3 од Законот за кривична постапка и тврдеа дека домашните процедуралните услови за спроведување на претресот биле уредно исполнети.

64. Што се однесува до квалитетот на законот, Владата се согласила со жалителката дека немало посебни процедури кои требало да се следат во случај на претрес на новинарски места. Владата, сепак, има сериозно сомневање дали било какви

уставни регулативи има во останатите, или барем во мнозинството на земјите-членки на Советот на Европа. Во секој случај, тие тврделе дека постапките согласно одделот 180 од Законот за кривична постапка и овозможиле на жалителката соодветни правни гаранции кои дозволуваат независно оценување дали интересите на кривичната истрага треба да ги надвладаат јавните интереси во заштитата на новинарските извори.

65. Владата упатила на одделот 180, став 1 од Законот за кривична постапка и забележала дека во Латвија, правило е дека, само истражниот судија или суд може да одобри претрес, по барање на компетентна истражна власт. Согласно оваа генерална постапка секој претрес, вклучувајќи го и оној извршен на новинари, бил предмет на претходно судско испитување во согласност со принципите наведени во оддел 12 од Законот за кривична постапка.

66. Во исто време, тие исто забележале дека одделот 180 став 3 предвидувал и исклучок од општото правило во случај на особена итност, кој според нив бил јасно дефиниран. Владата, понатаму објаснила дека во двете постапки истражниот судија и надзорниот обвинител биле во целост запознаени со предметниот случај, и дека биле обврзани да ги имаат во предвид сите околности на случајот, и требало да го земат во предвид влијанието кое претресот би го имал врз човековите права, вклучувајќи ја слободата на говор во светло на критериумите поставени во одделот 12 од Законот за кривична постапка. Владата аргументирала дека за целите на итна

постапка, надзорниот обвинител ги извршувал своите судски функции и бил независно и непристрасно одлучувачко тело.

67. Владата верувала дека системот во Латвија не бил необичен. По нивно мислење било сомнително дека во сите држави членки на Советот на Европа било овозможено претходно судско испитување во сите случаи, без никакви исклучоци поврзани со претреси на новинари. Во секој случај, кога налогот за претрес бил одобрен од надзорниот обвинител, постоела обврска за итно судско прегледување од страна на истражен судија (види точка 36 погоре). Со оглед на ова, законодавецот предвидел двостепена контрола во случаите каде претресите се изведуваат во итна постапка.

68. Владата исто така посочила дека истражниот судија имал доволно широк, обврзувачки и извршен авторитет да го укине налогот за претрес. Како што било укажано од страна на Претседателот на судот во нејзината одлука од 14 јуни 2010 година, истражниот судија имал моќ и обврска да го процени обемот на одземени информации за време на претресот, односно, дали одземените информации би можело да се поврзани со професионалните дејности на жалителката. Така, постоела постапка за откривање и задржување од откривање информации кои би можеле да доведат до идентификација на новинарските извори, освен оние кои имале вредност како доказ за целите на тековната кривична постапка.

69. Во светло на овие размислувања, Владата смета дека околностите на конкретниот случај биле различни од тие во *Sanoma Uitgevers B.V. v. the Netherlands* [GC] (no. 38224/03, 14

септември 2010), бидејќи постоела обврска за последователна судска ревизија.

70. Второ, Владата сметала дека мешањето служело за остварување на легитимна цел на спречување на криминал - тој концепт опфаќа обезбедување на докази за целите на откривање и гонење на криминалот - и заштита на правата на другите, во спречување на понатамошното откривање на лични податоци.

71. Трето, Владата инсистирала на тоа дека мешањето било “неопходно во едно демократско општество”. Во врска со ова тие упатиле на општите принципи наведени од страна на Судот (во *Kasabova v. Bulgaria*, no. 22385/03, § 54, 19 April 2011, и *Axel Springer AG v. Germany [GC]*, no. 39954/08, §§ 85-86, 7 февруари 2012). Владата исто така упатила на маргината на проценка дадена на Државите за одржување на соодветниот баланс. Балансот во конкретниов случај го вклучувал правото на жалителката на слобода на изразување наспроти правото на стотици илјади индивидуалци во Латвија за заштита на нивните лични податоци.

72. Владата потврдилa дека целта на претресот не била да се открие изворот на новинарот, и тврдела дека конкретниот случај треба да се оддели од случаите како *Goodwin v. the United Kingdom* (27 март 1996, Извештаи за пресуди и одлуки 1996 II), *Roemen and Schmit v. Luxembourg* (no. 51772/99, ECHR 2003 IV), *Voskuil v. the Netherlands* (no. 64752/01, 22 November 2007) и *Tillack* (цитирана погоре). Владата посочила дека во времето на претресот во домот на жалителката, полицијата веќе го

утврдила идентитетот на Нео и знаела на кој начин биле добиени податоците. И.П. бил предмет на истрага и бил приведен од полицијата пред да се изврши претресот во домот на жалителката. Целта на претресот не била ниту да се идентификуваат ниту да се откријат други извори на информации. По гледиште на Владата, налогот за претрес имал за цел да ги најде и одземе XML датотеките или нивните продукти преземени од EDS базата на податоци, софтверот за процесуирање на овие датотеки, информации кои се однесувале на стекнувањето со датотеките, како и други предмети кои содржеле информации за кривичното дело под истрага, како и да се спречи понатамошно ширење на личните податоци на стотици илјади луѓе. Владата инсистирала на тоа дека треба да се има во предвид природата на кривичното дело кое било под истрага и вредноста која предметите од претресот можеле да ја имаат во истрагата.

73. Во конкретното време државните власти имале за задача да го класифицираат кривичното дело наводно извршено од И.П., да ги одредат дали има олеснителни или отежнувачки околности: тие требало да утврдат дали било намерно или случајно, дали имало планови да се предадат податоците на трети лица, и дали И.П. дејствувал сам или имал соучесници. Владата исто така аргументирала дека тие требало да ја утврдат улогата на жалителката – дали таа објавила за податоците во нејзиното својство на новинар, тоа е дали таа “служела за целите на новинарството”, или таа била организатор, партнер или соучесник во прекршокот.

74. Според Владата, пред да го прифати налогот издаден од страна на полицискиот истражител, надзорниот обвинител уредно се запознала со материјалот на кривичниот предмет. Нејзино било мислењето дека органот задолжен за кривичната постапка имал разумни сомневања дека во домот на жалителката може да има важни информации кои можат да служат како докази за целите на кривичната постапка. На жалителката според тоа и било побарано да ги предаде уредите за чување на податоци кои би можеле да служат како докази во кривичната постапка.

75. Владата исто така потенцира дека во почетната фаза на кривичната постапка, надлежниот истражен орган можел да ја поведе постапката согласно членот 154 од Законот за кривична постапка и да бара од судот налог за откривање. Сепак, тие одлучиле да не го прават тоа, и следеле други истражни мерки и наводниот сторител бил откриен на друг начин. Владата сакала да потенцира дека домашните власти намерно одлучиле да извршат истрага која одзема повеќе време, со што на јасен начин покажале дека го почитуваат правото на изразување и правото на новинарот да не го открие својот извор. Владата останала на мислење дека надлежните власти правилно ги балансирале конфликтите на интереси во заштитата на новинарската привилегија наспроти тие во кривичната истрага.

76. Понатаму, кога бил одобрен итниот претрес, полицијата утврдила дека телефонските разговори на И.П со жалителката соодветствуваат со датумите кога биле превземени XML датотеките од EDS базата на податоци. Поради тоа, полицијата имала разумно сомневање дека жалителката би можела да биде

поврзана со кривичното дело и дека таа ги поседувала преземените датотеки или други докази.

77. На крај, Владата аргументирала дека немало расположливи алтернативни мерки на претрес и одземање и дека домашните власти стравувале од уништување, прикривање или оштетување на доказите по апсењето на И.П. Поради тоа било потребно итно постапување. Ниту пак биле применети некои други мерки освен одземањето на уредите за чување на податоци на жалителката, за што Владата смета дека биле доволно јасно дефинирани во налогот за претрес. Во врска со техничкото испитување кое следело по претресот на домот на жалителката, Владата потврди дека само експерт имал пристап до одземените уреди и дека информациите биле избришани веднаш по завршувањето на испитувањето.

2. Оценка на Судот

78. Судот ќе започне со тврдењето на Владата дека налогот не бил издаден со цел да се утврди идентитетот на изворот на информации на жалителката туку да се соберат докази за кривичната постапка против И.П., чиј идентитет, во тој степен на истрагата, веќе бил утврден. Судот смета дека треба да се утврди дали претресот во домот на жалителката, која во тоа време била добро познат новинар, со цел да се добијат информации во такви околности потпаѓа под членот 10 од Конвенцијата.

79. Судот забележува дека странките се согласни дека И.П. бил уапсен истиот ден, еден и пол час пред претресот на домот на жалителката, во врска со кривична постапка за протекот на податоците. Судот нема причини да се сомнева дека домашните власти имале разумно сомневање дека И.П. имал некаква поврзаност со преотекот на податоците во моментот на претресот на домот на жалителката. Сепак, останува фактот дека истражните органи го претресувале домот на жалителката новинар врз основа на налог за претрес со широк опсег. Судот смета дека околностите наведени од страна на Владата не можат да ја исклучат примената на членот 10 од Конвенцијата во конкретниот случај.

80. Судот веќе утврдил дека членот 10 од Конвенцијата не ги заштитува само анонимните извори кои му помагаат на печатот да ја информира јавноста за работи од јавен интерес (види *Nordisk Film & TV A/S v. Denmark* (dec.), no. 40485/02, ECHR 2005 XIII). Во тој случај, Судот сметал дека членот 10 од Конвенцијата се применува и тогаш кога новинарот работел прикриено и користел скриена камера за да ги снима учесниците во телевизиска програма, кој во тој случај не може да се смета “за извор на информации на новинарот во традиционална смисла”. Тоа повеќе било задолжително предавање на неговиот истражувачки материјал кој бил подложен на застрашувачки ефект врз вршењето на новинарската слобода на изразување. Во тој предмет, идентитетот на новинарскиот извор во традиционална смисла бил соодветно заштитен, и предавањето на истражувачкиот материјал поврзан со наводниот сторител, чии дејствија биле под истрага и чиј идентитет и бил познат на

полицијата, не се сметало како непропорционално во остварувањето на легитимната цел и причините дадени од страна на домашните органи се сметале за релевантни и доволни.

81. Сфаќањето на Судот за концептот новинарски "извор" е "секое лице кое дава информации на новинар"; ја разбира "информација за идентификување извор", иако таа би требало да доведе до идентификување на изворот, да ги вклучува и "фактичките околности на стекнување информации на новинарот од изворот" како и "необјавените содржини од информациите што новинарот ги обезбедил од изворот" (види Препорака број R (2000) 7 и објаснувачките белешки, цитирани во точки 32 и 33 погоре).

82. Судот забележува дека Владата признала дека претресот во домот на жалителката бил во насока на прибирање на "информации за кривичното дело под истрага" и дека било овластено не само одземање на датотеки, туку и прибавување "информации во врска со стекнувањето со овие датотеки". Иако ја признава важноста на обезбедувањето докази во кривичната постапка, Судот нагласува дека би произлегол застрашувачки ефект секогаш кога новинарите би биле видени како помагаат во идентификацијата на анонимните извори (види *Financial Times Ltd and Others v. the United Kingdom*, no. 821/03, § 70, 15 Декември 2009 година). Во конкретниот случај, без оглед на тоа дали идентитетот на изворот на жалителката бил откриен при претресот, според мислењето на Народниот правобранител, или во најмала рака бил потврден за време на претресот, како што е

поднесено од страна на жалителката, сепак останува дека одземените уреди за чување на податоци не содржеле само информации со кои би се идентификувал изворот на информации, кои се однесуваат или на "фактички околности на стекнување информации" од нејзиниот извор или на "необјавени содржини" од тие информации, но, исто така, информации кои би можеле да ги идентификуваат и другите извори на информации. Понатаму и не треба да се демонстрира дека претресот дал некакви резултати или навистина се покажал продуктивен на друг начин (види *Roemen and Schmit*, цитиран погоре, § 57, and *Ernst and Others v. Belgium*, no. 33400/96, § 103, 15 Јули 2003 година). Од овие причини Судот не го прифаќа аргументот на Владата дека претресот не бил поврзан со изворите на новинарот.

83. Според тоа, Судот заклучува дека претресот на домот на жалителката и информациите кои би можеле да се откријат при тој претрес се во доменот на заштита на членот 10 од Конвенцијата

(а) Вмешување

84. Страните се согласуваат дека имало "вмешување" во слободата на жалителката да прима и шири информации. Судот не гледа причина да се гледа поинаку.

(б) Пропишано со закон

85. Судот посочува кон принципите применливи според Членот 10 од Конвенцијата (види *Sanoma Uitgevers*, цитирана погоре, §§ 81-83)

86. Судот забележува дека страните се согласуваат дека претресот во домот на жалителката имал законска основа, и тоа, одделот 180, став 3 од Законот за кривична постапка. Жалителката, потпирајќи се во голема мера на пресудата на Големиот судски совет во погоре цитираниот случај на *Sanoma Uitgevers*, тврдела дека во законот на Латвија во врска со итни претреси поврзани со новинари недостига предвидливост. Владата, сепак, ја истакнала разликата во фактите помеѓу двата случаи, во тоа што во овој случај со закон е предвидено вклучувањето на истражниот судија.

87. Судот повторува дека погоре цитираниот случај *Sanoma Uitgevers* се однесува на квалитетот на холандското право и недостиг на соодветна правна заштита за да се овозможи независна проценка за тоа дали интересите на кривичната истрага го потиснуваат јавниот интерес за заштитата на новинарските извори. Ситуацијата во Латвија во овој поглед, како што е наведено од страна на Владата, е сосема поинаква. Навистина, во согласност со обичните постапки, согласно со член 180 од Законот за кривична постапка, истражниот судија ги мери потенцијалните ризици и соодветните интереси пред да одобри претрес. Исто така, во делот 154 од истиот закон истражниот судија ја прави оваа проценка пред издавање на налогот за откривање. Затоа, се чини дека всушност постојат процедурални заштитни мерки во Латвија засновани на

претходна судска контрола од страна на истражниот судија за претреси во обичните постапката и за налози за откривање.

88. Судот сепак забележува дека, жалителката се жалела на недостаток од соодветни правни гаранции за претрес во итна постапка, кој бил применет во нејзиниот случај врз основа на одделот 180 став 3 од Законот за кривична постапка. Судот веќе потврди дека може да биде непрактично за органите на прогон да дадат елаборирани причини за итни налози или барања. Во такви случаи, и само независен преглед извршен пред пристапот и употребата на добиениот материјал би бил доволен за да се утврди дали постои прашање на доверливост, и ако постои, дали во конкретните околности на случајот јавниот интерес на кој се повикуваат истражните или органите на прогон надвладува врз општиот јавен интерес за заштита на изворот (види *Sanoma Uitgevers*, цитирана погоре, § 91).

89. Судот забележува дека според латвискиот закон, истражниот судија ја испитува "законитоста и основата за претрес" извршена по итна постапка денот по извршениот претрес. Затоа не може да се каже дека не постојат гаранции кои ги прават конкретните законски одредби предвидливи како такви. Иако се чини дека одобрувањето на наредбата за претрес на истражниот судија не била направено со посебно решение во овој случај, туку само со "одобрување", напишано на самата наредба за претрес, причините за таа одлука биле дадени во писмена форма од Претседателот на судот по испитувањето на жалбата на жалителката против одлуката.

90. Судот забележува дека за разлика од случајот *Sanoma Uitgevers*, истражниот судија во Латвија има право да ја повлече наредбата за претрес и доказите да се прогласат за недопуштени (види став 36 погоре). Дотолку повеќе што, според информациите доставени од страна на Владата, а кои жалителката не ги оспори, истражниот судија, исто така, има моќ да го повлече откривањето на идентитетот на новинарските извори (*ibid.*) Судот смета дека последниве два елемента кои се однесуваат на учеството на истражниот судија во непосредниот односно *post factum* преглед се доволни за да се разликува овој случај од горенаведениот случај *Sanoma Uitgevers* (види, исто така, *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. the Netherlands*, no. 39315/06, § 120, 22 Ноември 2012, каде беше направена слична разлика). Судот, според тоа, не смета дека е потребно да се испитаат поднесоците од Владата во врска со улогата на надзорниот обвинител во одобрувањето на претреси под итна постапка.

91. Во овие околности, Судот смета дека оспореното вмешување било "пропишано со закон" во рамките на значењето на член 10 § 2 од Конвенцијата.

(в) Легитимна цел

92. Страните го оспорија овој елемент, но Судот може да прифати дека вмешувањето било со намера да се спречат нереди или криминал и за заштита на правата на другите, и двете се легитимни цели

(г) Неопходно во демократско општество

93. Судот посочува кон применливите принципи според Член 10 од Конвенцијата (види *Financial Times Ltd and Others*, цитирана погоре, §§ 59-63, и во поскоро време, *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others*, цитирана погоре, §§ 123-126). При вршењето на неговата надзорна функција, задача на Судот не е да го заземе местото на националните власти, туку да ги разгледа, во светлина на случајот како целина, дали одлуките што ги донеле согласно нивната моќ на благодарност се компатибилни со одредбите засновани на Конвенцијата (види *Axel Springer AG v. Germany [GC]*, no. 39954/08, § 86, 7 Февруари 2012 година).

94. Судот мора соодветно да ги испита причините дадени од страна на властите за претрес на жалителката, заедно со опсегот на налогот за претрес, со цел да се утврди дали тие причини биле "релевантни" и "доволни" и на тој начин дали, имајќи ја предвид маргината на проценка која им е дадена на националните власти, вмешувањето било пропорционално на легитимни цели и дали кореспондира со "итна општествена потреба".

95. Судот, на самиот почеток, забележува дека постои фундаментална разлика помеѓу овој случај и други случаи, во кои наредби за откривање им биле издадени на новинарите, од кои се барало да го откријат идентитетот на нивните извори (види погоре цитираните случаи на *Goodwin*, *Voskuil*, *Financial Times Ltd and Others* и *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media*

B.V. and Others). Различноста не е, како што Владата предложи, во фактот дека идентитетот на И.П. им бил познат на истражните органи пред претресот на жалителката, кој факт всушност не ја отстранува заштитата на жалителката според членот 10 од Конвенцијата (види ставови 78 - 83 погоре). Судот веќе утврди дека претресот спроведен со цел да се идентификува изворот на новинарот е подрастична мерка отколку наредба за откривање на идентитетот на изворот (види погоре цитираните случаи *Roemen and Schmit*, § 57, и *Ernst and Others*, § 103). Судот смета дека тоа е така и повеќе во околностите на конкретниот случај, каде претресот бил издаден со многу нејасни термини за да се овозможи одземање на "било какви информации" кои се однесуваат на кривичното дело под истрага, наводно, извршено од страна на изворот на новинарот, без оглед на тоа дали неговиот идентитет веќе бил познат на истражните органи. Како што Судот веќе има забележано во *Roemen and Schmit* и *Ernst and Others*, истражителите кои ненајавено вршат претрес на работното место или дом на новинар и се вооружени со налог за претрес имаат многу широки истражни овластувања, затоа што, по дефиниција, тие имаат пристап до целокупната документација на новинарот. Судот повторува дека ограничувањата на доверливоста на новинарските извори е причина за највнимателна контрола од страна на Судот.

96. Што се однесува до причините за претресот на 11 мај 2010 година, Судот забележува дека според налогот за претрес, издаден од страна на истражителот под итна постапка, фактичката основа за пребарување била комуникација на

жалителката со И.П., по телефон а можно е и лице в лице, во неколку наврати пред емитувањето на 14 февруари 2010 година. Владата доставила до Судот дека истражните органи биле соочени со задачата за класифицирање на кривичното дело, наводно извршено од страна на И.П. и утврдување на улогата на жалителката. Судот, сепак, не смета дека причините дадени од страна на домашните власти се "релевантни" и "доволни" во околностите на конкретниот случај или соодветствуваат со "итна општествена потреба".

97. Судот забележува дека предметната ствар за која жалителката објавила и во врска со која нејзиниот дом бил претресен, имала двоен придонес кон јавната дебата. Првично имала за цел да ја извести јавноста за платите исплатени во јавниот сектор во период на економска криза, кога биле предложени разни мерки на штедење. Не е неважно дека, околу истото време, биле направени измени во законодавството со цел информациите за платите во јавните институции да и бидат достапни на општата јавност (види точка 39 погоре). Дополнително, емисијата на жалителката исто така открила безбедносни дупки во базата на податоци на Државната служба за приходи, кои биле откриени од страна на нејзиниот извор. Несомнено, дејствијата на нејзиниот извор се предмет на тековна кривична постапка. Жалителката, сепак, за целите на истрагата била испитана како сведок; изгледа дека нејзиниот процедурален статус останал непроменет за време на истрагата. Судот подвлекол дека правото на новинарите да не ги откриваат своите извори не може да се смета за обична привилегија која може да се даде или одземе во зависност од

законитоста или незаконитоста на нивните извори, туку е дел од правото на информација која треба да се третира со големо внимание (види Tillack, цитиран погоре, § 65). Имајќи ги во предвид различните интереси, Судот подвлекол дека однесувањето на изворот претставува само еден фактор кој треба да се земе во предвид при балансирањето предвидено во членот 10 став 2 од Конвенцијата (види Financial Times Ltd and Others, цитирана погоре, § 63).

98. Судот забележал дека емисијата во која жалителката ја информирала јавноста за протекот на податоци од ЕДС била емитувана на 14 февруари 2010 година, тоа е, скоро три месеци пред претресот на домот на жалителката. Според истражителот, од тој датум немало понатамошна комуникација помеѓу жалителката и нејзиниот извор. Во поглед на ова, Судот забележува дека кога истражните органи, скоро три месеци по емитирањето и откако жалителката се согласила да сведочи, одлучиле дека е потребен претрес во нејзиниот дом, тие продолжиле по итна постапка без при тоа судски орган соодветно да ја испита врската на пропорционалност помеѓу јавниот интерес на истрагата, од една страна, и заштитата на слободата на изразување на новинарите, од друга страна.

99. Судот сега ќе се осврне на причините кои се бараат за претресот во итна постапка. Согласно домашното право, таков претрес може да се предвиди само ако одложувањето може да допринесе да релевантните документи или предмети бидат уништени, сокриени или оштетени или лицето да избега (види точка 36 погоре). Во конкретниов случај, наведените причини за

итност во налогот за претрес биле "да се спречи уништувањето, прикривањето или оштетувањето на доказите" без понатамошно објаснување или упатување на конкретен факт или некаква индикација. Не било јасно од материјалите на предметот на кои основи била направена споменатата проценка и во кој контекст. Владата инсистирала на тоа дека улогата на жалителката не била јасна во времето на претресот. Сепак, за време на првичната истрага не била наведена ниту една информација која ја поврзувала жалителката со И.П. во никакво друго својство освен како новинар; нејзиниот статус на сведок во кривичната постапка само го докажал тоа. Спротивно на ова, во налогот за претрес било забележано дека последната комуникација на жалителката со И.П. била на денот на емитувањето. Во вакви околности само издржани причини би ја оправдале итноста на претресот на жалителката.

100. Судот веќе забележал погоре дека би можело да биде непрактично за органите на прогон да даваат елаборирани причини за итни претреси; во такви околности потребната проценка на конфликтните интереси би била направена во подоцнежна фаза, но во секој случај пред пристапот и употребата на добиените материјали (види точка 88 погоре). Во Латвија, според Владата, оценката ја дава истражниот судија наредниот ден после итниот претрес. Во конкретниот случај, не биле дадени понатамошни причини ниту од истражниот судија ниту од Претседателот на судот кој последователно ја испитал жалбата на жалителката против одлуката на истражниот судија. И двајцата се ограничиле на наоѓањето дека претресот не бил воопшто поврзан со новинарскиот извор, па поради тоа не

преминале на испитување на конфликтните интереси. Поради причините наведени погоре (види точки 78-83), Судот не може да се согласи на таквото наоѓање.

101. Судот смета дека секој претрес кој вклучува одземање на уреди за чување на податоци како лаптоп, надворешни хард уреди, мемориски картички и флеш уреди кои му припаѓаат на новинар, го покренува прашањето за слободата на изразување на новинарот вклучувајќи ја и заштитата на изворот и дека пристапот до информациите содржани внатре мора да биде заштитен со доволни и соодветни гаранции против злоупотреба. Во конкретниов случај, иако согласно закон истражниот судија го ревидирал пределот после претресот, Судот наоѓа дека истражниот судија не успеал да утврди дека интересите на истрагата во обезбедување докази биле доволни да го надвлдаеат јавниот интерес на заштита на слободата на изразување на новинарите, вклучувајќи ја заштитата на изворот и заштитата против предавањето на истражниот материјал. Оскудните причини на Претседателот на судот во врска со лесно расипливата природа на доказите поврзани со компјутерскиот криминал, како што Омбудсманот со право заклучил, не можат да се сметаат за доволни во конкретниов случај имајќи го во предвид одложувањето на истражните власти на претресот и недостатокот на било какви индикации дека доказите би можеле да бидат уништени. Немало никакви наводи дека жалителката била одговорна за ширењето на личните податоци или била вклучена во настаните во поинакво својство отколку како новинар; таа останала “сведок” за целите на кривичната постапка. Ако материјалот во предметот содржел

некаква индикација во овој поглед, истражниот судија имал должност да ја направи потребната проценка на спротоставени интереси, што не било направено.

102. Горенаведените размислувања се доволни за Судот да заклучи дека не биле дадени “релевантни и доволни” причини за применетото вмешување. Поради тоа има повреда на членот 10 од Конвенцијата.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 8 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

103. Жалителката исто така се жалела дека претресот содржел незаконско мешање во нејзиното право на почитување на нејзиниот дом и приватен живот, заштитени со членот 8 од Конвенцијата. Таа забележала дека нејзиниот лап топ, кој бил одземен, содржел лични информации кои таа сметала дека нема да служат за целите на истрагата. Таа приговарала, на широкиот опсег на налогот за претрес.

104. Судот забележува дека жалителката не спомнала, дури ни на кратко, какви податоци чувала во нејзиниот лап топ или на другите уреди за чување податоци и колкав бил степенот на вмешување во нејзиниот личен живот. Во врска со правото на жалителката на почитување на нејзиниот дом, Судот веќе ги испитал околностите на претресот по членот 10 од Конвенцијата. Не смета дека е потребно да се испитува допуштеноста и основаноста на оваа жалба посебно по членот 8 од Конвенцијата во околностите на овој случај (спореди и спротивстави со погоре цитираниот случај на Telegraaf Media

Nederland Landelijke Media B.V. and Others, каде двајца новинари биле предмет на мерки за надзор, како што се следење и снимање на нивните телекомуникации, кои неопходно барале испитување во согласност со членовите 8 и 10 од Конвенцијата; во истиот тој случај налогот за предавање на документи бил испитуван само по член 10 од Конвенцијата, спореди и спротистици исто така со погоре цитираниот случај на Ernst and Others, каде домовите на четворица новинари биле претресувани во многу поширока акција).

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

105. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.”.

A. Штета

106. Жалителката побарала 50.000 евра за нематеријалната штета која наводно ја претрпела. Таа изјавила дека претресот и претставувал трауматично искуство и дека му наштетил на нејзиниот углед во очите на постоечките и можните идни извори на информации.

107. Владата ги оспори овие барања

108. Судајќи на разумни основи, согласно членот 41 од Конвенцијата, судот и доделува на жалителката ЕУР 10.000 на име нематеријална штета.

Б. Трошоци и расходи

109. Жалителката барала 12,679.53 латвиски лати (приближно ЕУР 18,114) за трошоците и расходите направени пред домашните судови и пред Судот вклучувајќи и данок. Ова барање било придружено и со документи за работно време.

110. Владата сметала дека овие барања се неосновани. Тие доставиле дека некои од побараните трошоци направени пред домашните судови не биле поврзани со повредата на членот 10 од Конвенцијата (во врска со мислењето на Омбудсманот и други дискусии меѓу жалителката и нејзиниот адвокат). Тие исто така сметале дека жалителката не навела доволно детали во врска со неуспехот на извршената работа во врска со домашните постапки и постапката пред Судот. На крај, Владата сметала дека бараната сума за правни услуги била неразумно висока.

111. Согласно праксата на Судот, трошоците и расходите нема да се доделат согласно членот 41, освен ако се утврди дека тие биле навистина и неопходно направени и ако се разумни. Понатаму, правните трошоци се надоместуваат само ако со поврзани со најдената повреда (види меѓу другите, *Sanoma Uitgevers B.V.*, цитирана погоре, § 109). Во конкретниов случај, и имајќи ги во предвид документите и погоре споменатите

критериуми, Судот смета дека би било разумно да се додели сума од EUR 10,000 која ќе ги покрие трошоците по сите основи.

В. Затезна камата

112. Судот смета за соодветно дека затезната камата треба се исплати според најниската каматна стапка на позајмени средства на Европската централна банка, на која треба се додадат 3%.

ОД ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО

1. Ја прогласува жалбата по член 10 од Конвенцијата за допуштена
2. Утврдува дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата.
3. Утврдува дека не произлегле посебни прашања по членот 8 од Конвенцијата;
4. Утврдува
 - (а) дека тужената држава треба да му ги исплати на жалителот, во рок од три месеци, по конечността на пресудата согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, следните суми, конвертирани во валутата на тужената Држава, според курсот на денот на исплатата:

(i) EUR 10,000 (десет илјади евра), плус било какви такси кои можат да се наплатат на жалителката, на име нематеријална штета;

(ii) EUR 10,000 (десет илјади евра), плус било какви такси кои можат да се наплатат на жалителката на име трошоци и расходи

(б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе се засметува обична камата на споменатите износи, по стапка еднаква на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, за периодот до плаќањето плус 3%;

5. Го отфрла остатокот од жалбата на жалителката за правичен надоместок.

Изготвено на англиски и доставено на писмено на 16 јули 2013 година, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Françoise Elens-Passos
Секретар

David Thór Björgvinsson
Претседател